

Velká tajemství Prahy

David Černý

Foto: Karel Dobes

David Černý

VELKÁ
tajemství
Prahy

Grada Publishing

OBSAH

O jezcích v petrské zvonici	11
1 Nejkrásnější pražské veduty	16
1.1 Staroměstské náměstí v roce 1836.....	20
1.2 Na vlčí mlhu	24
1.3 Socha plná hříchů.....	28
1.4 Smíchov – tam, kde se smí chovat kozy	32
1.5 Proč vedou zámecké schody ke hradu.....	36
1.6 Karlín je vlastně Karolín	40
1.7 Nejostřejší zatáčka v Praze.....	44
1.8 Byl to ten slavný den	48
1.9 Romantická krajina venkovské Libně	52
1.10 Schodiště pro záchranu života	56
1.11 Když ještě řehťali koně na Koňském trhu.....	60
1.12 Zlatá éra pražských mostů.....	64
2 Tam, kde se rodí Pražané.....	67
A také o chodbě, kterou chodily tajně rodit dámy z vyšší společnosti	
3 O kostele, který není vidět	71
Nemá fasádu, nemá střechu, ani věž a přesto do něj můžete vstoupit	
4 Mistrovské dílo z velké pozemské lásky	79
Příběh nejodvážnější klenby v Praze	
5 Když ještě zamrzala Vltava... ..	82
... proháněly se tisíce Pražanů na svých šlajfkách mezi břehy.	

- 6 Vyšehrad – ráj pražských vodníků..... 87**
Kde hledat ty, kteří sbírají lidské duše do hrníčků
- 7 Za Pražským Jezulátkem..... 91**
Malá soška plní velká přání
- 8 Nejslavnější pražská kurtizána – Modrá Tonka Šibenice 95**
Procházka po pražských hampejzech, bordelech a nevěstincích
- 9 Vousatá Starosta na kříži 99**
Svatá, které narostly vousy, aby se nemusela provdat za pohana
- 10 Když se svět zastaví 103**
Návštěva kláštera svatého Gabriela na pražském Smíchově
- 11 Provizorní kostel svatého Vojtěcha v Libni 109**
Jedinečný secesní chrám, se kterým se počítalo jen na chvíli
- 12 Zázračný pramen Pučka zapomenutý v garáži 112**
Kam si farář z nedalekého kostela chodí pro svěcenou vodu
- 13 Česká filmová horečka 115**
Začala na vysoké skále za Prahou
- 14 Stadion pro čtvrt milionu lidí 121**
Vítejte na největším stadionu světa, který stojí na strahovském kopci

Foto: Karel Dobes

Malíř Václav Jansa zachytil na zdivu
petrské zvonice vývěsní štít pekařského
obchodu rodiny Černých
Zdroj: archiv autora

O ježcích v petrské zvonici

Byli jsme pekaři v Petrské čtvrti na rohu Samcovy a Petrské ulice.

Mám to štěstí, že pocházím ze staré pražské rodiny. U petrské zvonice stála po staletí pekárna rodiny Černých. Zvonice je krásná starobylá věž, u jednoho z nejstarších pražských kostelů.

Ono, aby byl kostel zasvěcen apoštolu Petrovi, není zase tak úplně obvyklé, protože se má tak nějak za to, že když je Petrovi zasvěcena hlavní bazilika katolické církve v Římě, že by se s tím zasvěcením nemělo plýtvat. Takže katedrály svatého Petra najdeme většinou v Británii v anglikánské církvi, ale v katolickém světě jsou kostely tohoto zasvěcení spíš vzácné.

Ve zvonici u kostela, který nedaleko Florence stojí bez mála 900 let, dodnes bijí tři zvony: Petr z roku 1691, Pavel z roku 1724 a nejmenší umíráček. Býval tam ještě čtvrtý zvon, Jan Křtitel, který byl ale stejně jako další tisícovky zvonů roztaven za války.

Ve zvonici pomáhal zvonit i neposedný chlapec – žák místní farní školy – Karel Hynek Mácha, který se tu zranil při pádu z trámu. Jizvy na tváři později v dospělém věku skrýval pod hustým plnovousem. Malý Ignác, později Hynek

Mácha byl snad i spolužákem mého praprapradědečka, pekaře z Petrské čtvrti, se kterým se mohl potkávat nejen ve školních lavicích, ale také právě ve zvonici, v jejíž bráně provozovala rodina obchod. Zrovna nedávno mi táta ukazoval niku ve věžním zdivu po chybějícím kameni, která sloužila jako polička. Byl to zvláštní pocit, když jsem do ní vložil ruku a přejel po kameni, jako bych se skrz ten kámen spojil s prapředky.

S naší pekařskou rodinou žila i rodina ježků. Tato roztomilá zvířátka totiž tradičně doprovázela pekaře, protože zdecimovala pradávne nepřátele pekařů, totiž moučné šváby. Generace lidí a ježků žily ve vzájemné symbióze po staletí, až do roku 1951, kdy komunisté živnost zabavili, posléze krám zavřeli, a nakonec zbořili i celý barák. Kam zmizeli ježci, nevím, ale jsem rád, že se zachovaly aspoň příběhy, které mi vyprávěl můj táta, jenž je znal od svého

dědy pekaře. A je pravda, že příběh o ježcích a Karlu Hynku Máchovi je sice romantický a krásný, ale představa, jak

vstávám ve dvě hodiny ráno a zadělávám dnes a denně na rohlíky, mě přece jen děsí.

Autor knihy David Černý stojí před petrskou zvonící, kde jeho rodina chovala ježky, kteří byli vždy velkými pomocníky pekařů
Foto: Klára Hášová

*Kostel svatého Petra na Poříčí byl postaven už ve 12. století. Nad malým renesančním okénkem je latinský nápis: Měšťané farnosti svatého Petra na Poříčí nákladem veřejným i soukromým tuto věž vděčnému potomstvu vystavěti dali v roce 1598.
Foto: Klára Hášová*

Pohled na Pražský hrad a Malou Stranu z nábřeží od Staroměstských
mlýnů, který nakreslil F. X. Sandmann kolem roku 1850
Zdroj: Sbírkový fond Muzea hlavního města Prahy

Nejkrásnější pražské veduty

Nejkrásnější pražské veduty z první poloviny 19. století zachycují město v době, o které se říká, že byla Praha vůbec nejkrásnější. Nestaly se totiž ještě tři věci, které vzhled města velmi proměnily.

Zřejmě největším zásahem do podoby města byla výstavba nábrežních zdí. První pražské kamenné nábreží bylo Františkovo, pojmenované podle císaře Františka I., které se dnes jmenuje Smetanovo a je mezi Karlovým mostem a mostem Legií u Národního divadla.

Vystavěno bylo v letech 1841–1845. V roce 1845 přišla do Prahy velká ničivá povodeň, která uspíšila výstavbu dalších nábreží. Na vedutách, které pocházejí z první poloviny 19. století tak můžeme ještě vidět přirozené břehy, kdy bylo možné z města rovnou přijít k řece. Vidíme čilý život na březích Vltavy, pradleny máchající prádlo, plavící se koně, často i dobytek, který se napájí z řeky. Dlužno podotknout, že břehy u řeky bývaly často zaneřáděné a páchnoucí, protože řeka byla hojně používána jako odpadní stoka.

Druhá okolnost, která Prahu proměnila, bylo zřízení železnice. První vlak přijel do Prahy 20. srpna 1845 z Olomouce. Byla to samozřejmě velká událost, která

mezi lidmi vzbuzovala nadšení, ale i obavy. Část dobového tisku před použitím vlaku varovala. Vždyť je přece jasné, že každý, kdo se pohybuje rychlostí přesahující 30 kilometrů v hodině, hazarduje se svým životem. Každopádně příjezd vlaku a další rozvoj železnice ve městě v důsledku znamenal postupné odstraňování hradeb, což umožnilo rozšiřování historických pražských měst o periferie, které se přimykaly k hradbám jako byl Smíchov, Královské Vinohrady, Holešovice či Libeň. Tato území měla ještě v první polovině 19. století venkovský charakter. Například Smíchov sloužil pro venkovský odpočinek pražské šlechty.

Definitivní ránu idyle poklidného města zasadilav druhé polovině 19. století průmyslová revoluce, která s sebou přinesla rozsáhlou výstavbu továren, ale i velkých sídlišť činžovních domů, kam se stěhovali dělníci pracující v novém průmyslu.

Veduty z první poloviny 19. století, které zobrazují podobu města obvykle

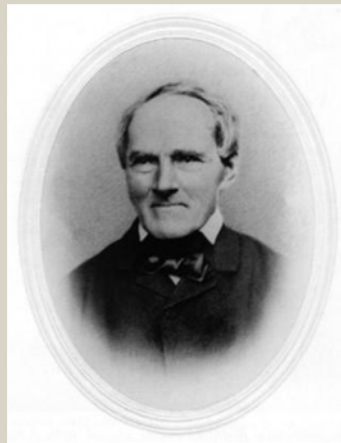
v širokém zorném úhlu, nám tak dávají možnost vrátit se v čase do poklidné atmosféry Prahy, hlavního města království, které si drželo svůj provinční charakter. Jako byste slyšeli klapot koňských kopyt na kočících hlavách Starého Města, skřípot loukotí kočárů panstva, volání pávů v malostranských zahradách a cítili vůni čerstvě napečeného chleba od pekaře v Petrské čtvrti. Prostě idyla nejkrásnějšího města v nejlepších časech první poloviny 19. století.

Děkuji za pomoc při výběru nejkrásnějších pražských vedut Pavle Státníkové z Muzea Prahy: „Veduty vycházely v Praze i jinde v Čechách a na Moravě, vydavatelé se našli ve Vídni, ale i mimo monarchii, v Paříži, Berlíně

i jinde. Jejich tvorbě se věnovali přední umělci, stejně jako komerčně zaměřeni umělečtí řemeslníci. Z předních tvůrců pražských vedut jsme vybrali zejména práce Vincence Morstadta, Josefa Šembery, Lorenze Janschi, Karla Postla, Franze Xavera Sandmanna. Většina z grafik vyšla v albech i na jednotlivých listech, vycházely jako otisky ze stejných desek v řadě vydání. Někdy vycházely v různých velikostech, a to i jako součást topografických příruček o Praze či průvodců. Po polovině století pak došlo k proměně významu grafických vedut pro dokumentaci podoby města. Grafiku v tomto směru do velké míry nahradila fotografie a vzrostl spíše umělecký význam grafických technik.“

Vincenc Morstadt

Vincenc Morstadt (1802–1875) byl zřejmě nejznámější vedutista a krajinář, který zachycoval Prahu v první polovině 19. století. Rád kreslil krajiny a významné stavby. Veduty s oblibou doplňoval žánrovými postavičkami měšťanů, jezdců na koni, děveček, řemeslníků či pobíhajících psíků. Původně kreslil tužkou, později nechával své kresby leptat litografům a kolorovat grafikům. Morstadtovi vděčíme za precizní zachycení pražských ulic a památek před vynálezem fotografie. Jeho obrazy tak mají nejen uměleckou hodnotu, ale jsou vysoce ceněny i historiky či etnografy.

Pohled na Týnský chrám a Staroměstskou radnici s orlojem nakreslil Karel Wúrbs v roce 1836
Zdroj: Sbírkový fond Muzea hlavního města Prahy

